

Mehmet Furkan ERGÜL

HEDEFTEKİ ADA
ABD VE ÇİN ARASINDA
TAYVAN

Mehmet Furkan ERGÜL

**HEDEFTEKİ ADA
ABD VE ÇİN ARASINDA
TAYVAN**

2. BASKI

**ADALET YAYINEVİ
Ankara - 2026**

ADALET BASIM YAYIM DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hedefteki Ada: ABD ve Çin Arasında Tayvan
Mehmet Furkan Ergül

Yayın no – 27

İkinci Baskı : Mayıs, 2026

ISBN : 978 – 625 – 377 – 848 – 4

ADALET YAYINEVİ

Merkez

Strazburg Caddesi No: 10/B Sıhhiye-Ankara
Tel : (0312) 231 17 00
Fax : (0312) 231 17 10

İstanbul Şube

Mustafa Kemal Caddesi No: 60/C
(Anadolu Adliyesi Karşısı) Kartal-İstanbul
Tel : (0216) 305 72 81

Dağıtım

Strazburg Caddesi No: 17/B Sıhhiye-Ankara

Bursa Şube

Bursa Adliye Sarayı Zemin Kat Bursa

 : adalet.com.tr - adaletyayinevi.com

 : facebook.com/adaletyayinevi

 : adalety@adaletyayinevi.com

 : twitter.com/adaletyayinevi

Sayfa Tasarımı:

Bilgin Teren

Kapak Tasarımı:

Yunus Erdem Ergül ve Yasin Özbudak

Baskı:

Adalet Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Matbaa Sertifika No: 49610

YAZAR HAKKINDA

Dr. Mehmet Furkan ERGÜL

Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünde, yüksek lisansını T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü'nde tamamlayan Ergül, doktorasını 2020-2024 yılları arasında Tayvan'da Ulusal Chengchi Üniversitesi'nde Asya-Pasifik Araştırmaları bölümünde yapmıştır. Dr. Ergül halen Ankara Medipol Üniversitesi'nde Uluslararası İlişkiler bölümünde öğretim görevlisi olarak görev yapmaktadır. Araştırma alanları arasında Çin dış politikası, Tayvan siyaseti, Çin-Tayvan ilişkileri, Batı-dışı uluslararası ilişkiler teorileri ve genel olarak Asya-Pasifik bölgesi çalışmaları bulunmaktadır. İyi derecede İngilizce ve Çince bilmektedir.

Makaleler ve Bildiriler

1. Ergül, Mehmet Furkan and Wang, Shun-wen (2022) "Understanding Türkiye's Changing Role Based on President Erdoğan's Post-2014 Narrative", *Ulusa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi* 6(2):93-106.
2. 王順文與葉福康 (Wang, Shun-wen and Ergül, Mehmet Furkan) (2023) 《東地中海衝突下的土耳其藍色家園準則與其外交政策》 ("Turkish "Blue Homeland" doctrine and foreign policy in the period of East Mediterranean Sea disputes"). 全球政治評論 (Review of Global Politics) 第八十一期 (2023) No.81 頁 113-128.
3. "Understanding Turkey's Changing Role Based on President Erdoğan's Post-2014 Narrative", *Chinese Association of Political Science 2021 Conference*

- (中國政治學會2021年會暨, Taypey, Tayvan, 6 Kasım 2021).
4. "Handling Transition after the Coup: Comparing Turkey and Thailand's Transition to Civilian Rule after the Coups in 1980 and 2014", 4th SEASIA Biennial Conference 2022 (Cakarta, Endonezya, 9-11 Haziran 2023).
 5. "Categorizing ASEAN: A Pluralistic, Interstate and Global South Security Community", 10. *Uluslararası Ankara Bilimsel Araştırmalar Kongresi* (Ankara, 25-27 Haziran 2024).
 6. "Self-Feminization Strategies of Israel after the October 7 Attacks: A Discourse Analysis of Israeli Officials", VII. *Middle East Congress on Politics and Society* (Sakarya, 24-25 Ekim 2024).
 7. "Taiwan's Soft Balancing Against China: An Analysis of Three Domestic Variables, IV. *Uluslararası Hitit Güvenlik Çalışmaları Kongresi* (Çorum, 12-14 Aralık 2024).
 8. "Tayvan Akademik Literatüründe Çin İstihbaratı," I. *Uluslararası İstihbarat Çalışmaları Kongresi*, (İstanbul, 10-12 Ekim 2025).
 9. "21. Yüzyılda Türk Uluslararası İlişkiler Teorisi Mümkün mü?," III. *Türk İslam Siyasi Düşüncesi Kongresi*, (Aksaray, 9-11 Ekim 2025).

ÖNSÖZ

Adı ancak Çin Halk Cumhuriyeti ile yaşadığı gerginlikler ve zaman zaman tayfun ve depremlerle medyada gündeme gelen Tayvan, pratikte kendi hükümetine, parlamentosuna, devlet başkanına, ordusuna ve adalet sistemine sahip bir ülke olmasına rağmen Türkiye de dâhil olmak üzere dünyadaki ülkelerin ezici çoğunluğu tarafından devlet olarak tanınmamaktadır. Ancak bu durum Tayvan ile onu diplomatik olarak tanımayan ülkeler arasında ticari ve kültürel ilişkilerin tesisine engel olmamıştır. Tayvan'ın Ankara'da, Türkiye'nin de Taypey'de "ticaret ofisi" ve "ekonomi ve kültür ofisi" adı altında temsilcilikleri mevcuttur. Türk Hava Yolları, Tayvanlı bir firma olan Eva Air iş birliğiyle Taypey'e seferler düzenlemektedir. Türkiye, özellikle İstanbul, Pamukkale Travertenleri, Kapadokya ve Safranbolu Tayvanlılar için popüler bir turistik destinasyondur. Ancak Türkiye'de Tayvan'ın dünyadaki ekonomik ve jeopolitik önemine uygun bir şekilde tanındığını söylemek mümkün değildir.

Oysa 36.000 km²'lik bir yüzölçümüne, 23 milyonluk bir nüfusa ve 41.000 dolarlık kişi başına düşen milli gelire sahip bu ada, gelişmiş çip teknolojisi başta olmak üzere teknolojik gelişmişliği ile dünyanın en büyük rakip iki gücü olan ABD-Çin çekişmesinin odağında yer alması sebebiyle gerek ekonomik anlamda gerekse de güvenlik çalışmaları anlamında küresel bir öneme sahiptir. Buna rağmen Türkçe'de bu adanın tarihini ve siyasetini merkeze alan bir yayın bulunmamaktadır. Halbuki gerek 3600 yıllık¹ Çin medeniyetinin gerekse muhtemel III. Dünya Savaşı tartışmalarının anlaşılması açısından Tayvan Boğazı'nın iki yakası yani Çin Halk Cumhuriyeti ve Tayvan

¹ Burada arkeolojik kanıtlara dayalı ilk Çin hanedanı olan Şang Hanedanı'nın kuruluş tarihini Çin medeniyetinin başlangıç tarihi olarak aldım.

arasındaki ilişkilerin ve gelişmelerin ülkemizde daha iyi bilinmesi ve izlenmesi önem taşımaktadır. Bu sebeplerden dolayı, bu çalışmayı yapma fikri Tayvan'da doktora yaptığım 2020-2024 yılları arasında oluştu. Fakat o sırada doktora çalışmalarına yoğunlaştığım için kitabın sadece bir kısmını tamamlayabilmiştim. Türkiye'ye döndükten sonra taslağın kalan kısmını tamamlayıp, ikinci Trump dönemine ilişkin öngörülerimi de ekleyerek kitaba mevcut halini verdim. Umarım eser, ülkemizde özelde Tayvan, genel olarak da Doğu Asya konusundaki bilgi açığının kapanmasına bir nebze de olsa yardımcı olur.

Bu vesileyle başta danışman hocam Ulusal Chengchi Üniversitesi'nden Prof. Dr. Liu Fu-kuo, tez savunma jürimin üyelerinden Prof. Dr. Shih Chih-yu ve Ulusal Gaoşiong Üniversitesi'nden, kendisinin proje asistanlığını yaptığım Prof. Dr. Wang Shun-wen olmak üzere adada geçirdiğim dört yıllık süre boyunca beni Tayvan kültürü, tarihi ve siyaseti hakkında derinlemesine bilgi edinmeye katkı sağlayan bütün hocalarıma, Tayvanlı dostlarıma, sınıf arkadaşlarıma, görüştüğüm siyasetçilere, aktivistlere, Tayvanlı Müslüman topluluğuyla tanışmamı sağlayan Büyükelçi Yaser Cheng'a, sohbet ettiğim Budist keşişlere, noodle dükkanı sahibi amcalara ve Çin kaligrafisi kursundaki teyzelere yakın ilgileri için şükranlarımı sunuyorum.

Mehmet Furkan ERGÜL

Ankara, Nisan 2025

İKİNCİ BASKI İÇİN ÖNSÖZ

Hedefteki Ada'nın birinci baskısı yayımlandığında, Türkiye'de Tayvan'ın tarihini başlangıcından günümüze kadar sistemli bir şekilde anlatan kapsamlı bir Türkçe kaynak bulunmuyordu. Kitabın okuyuculardan gördüğü ilgi, bu boşluğu doldurmanın ne kadar önemli olduğunu bir kez daha göstermiş oldu.

Tayvan Boğazı, birinci baskının yayımlanmasından bu yana sakin kalmadı. Çin Halk Cumhuriyeti'nin adaya yönelik askeri baskısı artmaya devam ederken, ABD'nin bölgedeki stratejik hamleleri ve Tayvan'ın kendi iç siyasetindeki gelişmeler, kitapta ele alınan meselelerin güncelliğini korumasını sağladı. Özellikle Trump'ın ikinci kez başkan seçilmesiyle birlikte ABD-Çin ilişkisi ve rekabeti yeniden tanımlansa da Tayvan bu rekabetin merkezinde yer almaya devam ediyor. Bu gelişmeler, eserin ikinci baskısını hazırlarken bazı bölümleri güncellememi ve yeni değerlendirmeler eklememi gerektirdi.

İkinci baskıda, özellikle Trump'ın ikinci döneminde yaşanan bazı güncel olayları da dikkate alarak kitabın güncelliğini koruması için eklemeler yaptım. Ayrıca Tayvan'daki etnik gruplar ve siyasi görüşleri, Çin'in Tayvan ile barışçıl bir şekilde birleşmesinin mümkün olup olmayacağı gibi konuları ele alan yeni bilgiler ve yorumlar ekledim. Bütün bunların yanında kitabın girişine 1947 sonrası Tayvan cumhurbaşkanları listesi ve Tayvan haritası da eklendi. Sonuçta kitabın sayfa sayısı belirgin biçimde artmış oldu.

Birinci baskının önsözünde teşekkür ettiğim isimlere minnetarlığım elbette devam ediyor. Bunlara ek olarak, kita-

bın birinci baskısını okuyup değerli görüşlerini benimle paylaşan herkese ve bu kitabın baskısını yapan Adalet Yayınevi'ne teşekkürlerimi sunuyorum. Umarım Hedefteki Ada'nın ikinci baskısı, ülkemizde genel olarak Doğu Asya ve spesifik olarak Tayvan konusundaki farkındalığa katkı sağlamaya devam eder.

Mehmet Furkan ERGÜL

Ankara, Nisan 2026

İÇİNDEKİLER

YAZAR HAKKINDA.....	5
ÖNSÖZ.....	7
İKİNCİ BASKI İÇİN ÖNSÖZ.....	9
KISALTMALAR.....	13
PİNYİN OKUNUŞLARI	15
GİRİŞ.....	21
Birinci Bölüm	
<i>Japon Sömürgeciliği Dönemine Kadar Tayvan (1895 Öncesi).....</i>	<i>27</i>
Sonuç.....	33
İkinci Bölüm	
<i>Japon Yönetimi Altında Tayvan (1895-1945).....</i>	<i>35</i>
Sonuç.....	51
Üçüncü Bölüm	
<i>KMT Tek Parti Yönetimi Altında Tayvan (1945-1996).....</i>	<i>53</i>
Sonuç.....	84
Dördüncü Bölüm	
<i>Demokratik Tayvan (1996 Sonrası)</i>	<i>87</i>
Tayvan: Çin İçin Bir Model?.....	99
Sonuç.....	142
Beşinci Bölüm	
<i>Tayvan 'ın Geleceği</i>	<i>143</i>
Sonuç.....	197
SONUÇ.....	199
KAYNAKÇA.....	202

KISALTMALAR

- AİK** : Ankara İşleri Konseyi
- ÇC** : Çin Cumhuriyeti
- ÇHC** : Çin Halk Cumhuriyeti
- ÇHKO** : Çin Halk Kurtuluş Ordusu
- ÇKP** : Çin Komünist Partisi
- DİP** : Demokratik İlerici Parti
- KMT** : Kuomintang/Guomindang (Çin Milliyetçi Partisi)
- TBDV** : Tayvan Boğazı Değişim Vakfı
- TBTAİD** : Tayvan Boğazındaki Taraflar Arasındaki İlişkiler Derneği
- THP** : Tayvan Halk Partisi

PİNYİN OKUNUŞLARI

Aşağıda, Çince kelimeleri Latin alfabesine çevirmeye yarayan bir transliterasyon yöntemi olan Hanyu Pinyin'deki harflerin ve seslerin Türkçe okunuşları verilmiştir. Arka planı koyu olan hücreler pinyin harflerini, bu harflerin hemen sağında bulunan, arka planı beyaz olan hücreler ise bu harflerin Türkçe okunuşlarını gösterir.

a	a	yu	ü/yü	ou	oğ	an	an
o	o	ai	ay	iu	ioğ	en	ın
e	e	ei	ey	ie	ie	un	ün
i	i	ui	ue/uey	ue	üe	ang	ang
u	u	ao	ao	er	ır	eng	ing
ing	ing	t	t	q	ç	c	ts
ong	ong	n	n	x	ş	s	s
b	b	l	l	zh	c	y	y
p	p	g	g	ch	ç	w	w/v
m	m	k	k	sh	ş	ng	nazal n
f	f	h	h	r	r		
d	d	j	c	z	tz		

Aşağıda, kitapta ismi Türkçe okunuşa uygun şekilde yazılan kişi, hanedan ve yer isimlerinin anakara Çin'de yaygın olarak kullanılan Hanyu Pinyin ve Tayvan'da yaygın olan Wade-Giles transliterasyon sistemleriyle yazılan karşılıkları verilmiştir. Bu sayede daha fazla bilgi edinmek için bu isimleri internette İngilizce sayfalarda aratabilirsiniz.

Türkçe Okunuşu	-	İngilizce Transliterasyonu
Başien (Mağaraları)	:	Baxian
Cang Şi-cın	:	Chang Hsi-chen
Cang Şı-dı	:	Zhang Shide
Cangcoğ	:	Zhangzhou
Ciciang	:	Zhejiang
Cıng Cılong	:	Zheng Zhilong
Cıng Çıng-gong	:	Zheng Chenggong
Cıng Li-vın	:	Cheng Li-wun
Cıng Vın-tsan	:	Cheng Wen-tsan
Ciayi	:	Jiayi
Ciang Cie-şı (Çan Kay Şek)	:	Jiang Jie-shi (Chiang Kai-shek)
Ciang Cing-guo	:	Jiang Jing-guo
Ciang İ-hua	:	Jiang Yi-huah
Ciang Van-an	:	Jiang Wan-an
Ciang Zımin	:	Jiang Zemin
Cici	:	Jiji
Cilong	:	Jilong
Cingmey	:	Jingmei
Cu Li-lun	:	Chu Li-luan (Eric Chu)
Cuo Rong-tay	:	Cho Jung-tai
Cuşan	:	Zhushan
Çın Cü	:	Chen Chu
Çın Çi-may	:	Chen Chi-mai
Çın Çi Nan	:	Chen Chi-nan
Çın Lü-an	:	Chen Li-an
Çın Şue-bien	:	Chen Shui-bian
Çing (Hanedanı)	:	Qing
Çüencoğ	:	Quanzhou
Diaoyü (Adaları)	:	Diaoyu
Ding Şoğ-cong	:	Ting Shou-chung
Gaoşiong	:	Kaohsiung

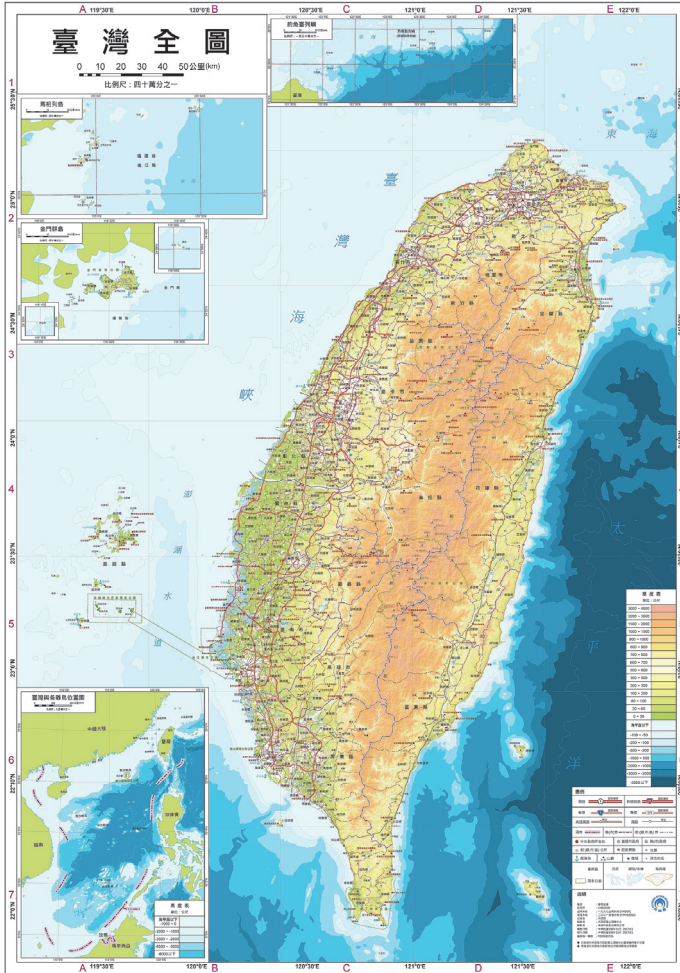
Gao Hong-an	:	Kao Hung-An
Han Cing	:	Han Zheng
Han Guo-yü	:	Han Kuo-yu
Hao Long-bin	:	Hau Lung-pin
Haynan	:	Hainan
Hı Baogang	:	He Baogang
Hoğ Yoğ-i	:	Hou You-yi
Hong Guo-hao	:	Hung Kuo-hao
Hu Cintao	:	Hu Jintao
Hualien	:	Hualien veya Hualian
Kangşi (İmparator)	:	Kangxi
Kı Vın-cı	:	Ko Wen-je
Kilung	:	Keelung/Jilong
Li Ding-hue	:	Lee Teng-hui
Li Şi-ming	:	Lee Hsi-ming
Li Yoğ-pang	:	Li You-pang
Li Zongrın	:	Li Zongrın
Lien Can	:	Lien Chan
Lin Ming-cın	:	Ling Ming-chen
Lin Yang-gang	:	Lin Yang-kang
Lu Şiu-yien	:	Lu Shiow-yen
Lugu	:	Lugu
Ma İng-cio	:	Ma Ying-jeou
Mao Zıdong	:	Mao Zedong
Ming (Hanedanı)	:	Ming
Mingcien	:	Mingjian
Nantoğ	:	Nantou
Ningbo	:	Ningbo
Pıng Liyüen	:	Peng Liyuan
Pıng Ming-min	:	Peng Ming-min
Pınghu (adaları)	:	Penghu
Song Çu-yü	:	Song Chu-yu

Su Bing	:	Su Beng
Su Cın-çang	:	Su Tseng-chang
Su Çi	:	Su Chi
Sun Li-rın	:	Sun Li-jen
Sun Yün-şüen	:	Sun Yun-suan
Şang (Hanedanı)	:	Shang
Şi Lang	:	Shi Lang
Şi Cınping	:	Xi Jinping
Şia (Hanedanı)	:	Xia
Şiamın	:	Xiamen
Şincu	:	Hsinchu
Şinhay (Devrimi)	:	Xinhai
Şinyi	:	Xinyi
Şueli	:	Shuili
Şü Şu-hua	:	Hsu Shu-Hua
Taoyüen	:	Taoyuan
Taycong	:	Taichung
Taynan	:	Tainan
Taypey	:	Taipei (aslında Çince'de b harfi ile, Taybey olarak okunur)
Tsay İng-vın	:	Tsai Ing-wen
Tsay Pey-hue	:	Tsai Pei-hui
Vang Cien-şüen	:	Wang Chien-shien
Vu Cao-şie	:	Joseph Wu/Wu Jaoshieh
Vu Cuo-liu	:	Wu Chuo-liu
Vu Guo-cın	:	Wu Kuo-chen
Yang Liyü	:	Yang Liyu
Yien Ciagan	:	Yen Chia-kan
Yüenşan	:	Yuanshan
Yüşan (Dağı)	:	Yushan

1947 ANAYASASI'NIN KABULÜNDEN SONRA ÇİN CUMHURİYETİ (TAYVAN) CUMHURBAŞKANLARI

Cumhurbaşkanı	Görev Yılları	Siyasi Parti
Çiang Kay-şek	1943-1949	Guomindang (KMT)
Li Zongrin (vekaleten)	1949-1950	Guomindang (KMT)
Çiang Kay-şek (yeniden)	1950-1975	Guomindang (KMT)
Yien Ciagan	1975-1978	Guomindang (KMT)
Ciang Cing-guo	1978-1988	Guomindang (KMT)
Li Ding-hue	1988-2000	Guomindang (KMT)
Çin Şue-bien	2000-2008	Demokratik İlerici Parti (DİP)
Ma İng-cio	2008-2016	Guomindang (KMT)
Tsay İng-vın	2016-2024	Demokratik İlerici Parti (DİP)
Lay Cing-di	2024-	Demokratik İlerici Parti

ÇİN CUMHURİYETİ (TAYVAN) HARİTASI²

² Taiwan full map.jpg (t.y.) *Wikimedia Commons*.

GİRİŞ

Tayvan. Konya il sınırlarına sığabilecek kadar küçük bir ada olmasına rağmen bu kadar çok takma isme sahip bir yer var mıdır bilmiyorum. Güzel Ada, Formosa, Hayalet Ada... Bunlar Tayvan'ın halk arasında, gazetelerde, internette, reklamlarda kullanılan isimlerinden birkaçı. Ama benim en sevdiğim alternatif isim adanın Japon sömürgesi olduğu dönemde doğup büyümüş edebiyatçı Vu Cuo-liu'nun 1945'te yayımladığı bir romanın adından geliyor: Asya'nın Yetimi.

Tayvan, Çin'in güneydoğusundaki Fucien eyaletine yaklaşık 150 km uzakta olan bir adadır. Çin anakarası dışında Tayvan'a en yakın kara parçaları adanın yaklaşık 100 km doğusunda yer alan, Japonya'ya bağlı Yonaguni adası ve adanın güney ucundan yaklaşık 150 km uzakta olan Filipinler'e bağlı Batanes adalarıdır. Adanın yüzölçümü toplamda Konya il sınırları kadar olmasına rağmen Tayvan'ın %60'lık bir kısmı dağlık olduğu için adanın sadece %40'lık bir bölümü şehirleşmeye uygundur. Adanın nüfusunun 23 milyondan fazla olduğu düşünüldüğünde Tayvan şehirlerinin ne kadar kalabalık olduğu ve sıkışık bir şekilde inşa edildiği tahmin edilebilir. Bunu anlayabilmek için Konya'nın yarısından daha küçük bir alanda İstanbul'un bir buçuk katına yakın bir nüfusun yaşadığı düşünebilirsiniz. Oldukça dağlık bir ada olan Tayvan'da bulunan en yüksek dağ olan Yüshan, yani "Yeşim dağı" yaklaşık 4000 m yüksekliğiyle Erciyes'ten biraz daha yüksektir. Tayvan'ın oldukça dağlık bir yer olması, onun nefes kesici manzaralara ve şelale gibi birçok doğal formasyona sahip olmasını da sağlamıştır. Yarı-tropikal iklim kuşağında bulunan Tayvan oldukça nemli bir yerdir. Özellikle adanın kuzeyine sıklıkla yağmur yağar ve genelde yaz ayla-

rında görülen tayfunların da adaya bol bol yağmur getirdiği görülür. Öyle ki adadaki barajlar yetersiz kaldığı için tayfunların yaşanmadığı yıllar kuraklıkla geçmektedir.

Bugün Tayvan'ın yüzde 98'i Han Çinlisidir, yani etnik olarak Çinlidir. Geriye kalan yüzde 2'si ise aborjin, yani Tayvan yerlisidir. Bu anlamda Tayvan dünya üzerindeki en homojen toplumlardan biridir. Fakat bu sadece buzdağının görünen yüzüdür. Yüzde 98'lik Han Çinlilerini kendi aralarında Japon kolonizasyonu döneminden önce Güney Çin'den Tayvan'a göç edenler (Tayvan halkının yaklaşık yüzde 85'i) ve 1949 ve sonrasında Çin İç Savaşı'nda komünistlere yenildikleri için anakara Çin'den Tayvan'a kaçmak zorunda kalanlar ve onların torunları (yaklaşık yüzde 13) olarak ayırabiliriz. Japon sömürgeciliği (1895-1945) döneminden önce Tayvan'a gelen Güney Çin kökenli Tayvanlılarsa genelde konuştukları dile göre Hokkienler ve Hakka'lar olarak ikiye ayrılır.³ Hokkien ve Hakka dilleri standart Mandarin Çince-sinden farklı, Güney Çin dilleridir. 1949'dan sonra Çin'den gelenler ise standart Mandarin Çincesi (anakara Çin ve Tayvan'ın resmi dili) konuşurlar.

Hokkien halkı, "Hoklo halkı" veya "Minnan halkı" aynı şeyi ifade eder. Birçoğu anakara Çin'in Şiamın, Cangcoğ ve Cüencoğ şehirlerinden 1600'lü ve 1800'lü yıllar arasında Tayvan'a göç etmiştir. Tayvan halkının yaklaşık, yüzde 75'i, yani 17 milyon 250 bin kişi Minnan halkına mensuptur.⁴ Bu dö-

³ Garver, John W. (2011) "Introduction". Ash, Robert; Garver, John W. ve Prime, Penelope B. (ed.) (2011) *Taiwan's Democracy: Economic and Political Challenges*, Londra ve New York: Routledge, sf. 6.

⁴ Hong, Leon (2024) "Have the traits of Minnan people affected cross-strait relations?", *ThinkChina*, 11 Temmuz 2024, erişim tarihi: 15 Ocak 2025, <https://www.thinkchina.sg/society/have-traits-minnan-people-affected-cross-strait-relations>

nemlerde Cangcoğ ve Çüencoğ şehirlerinden gelen göçmenler zamanında mikro-milliyetçilik yapmış ve birbirleriyle çatışmaya girmişlerdir. Fakat günümüzde bu sorunun tamamen çözüldüğü söylenebilir. Hatta Hokkien-Hakka çatışması ve 1949'dan sonra anakaralılarla, önceden adada olan Tayvanlılar arasındaki çatışma da eskiye nazaran çok daha az görünür hale gelmiştir. Fakat bu çatışmaların gücünün azalması için Tayvan'ın on yıllar boyunca beklemesi gerekmiştir.

Tayvan'ın ilk halkları Avustronezya dil ailesine mensup diller konuşan yerli halklardır. Şu anda adada hükümet tarafından tanınan 16 adet resmi yerli halk bulunmaktadır. Adaya 1600'lü yıllara kadar yazı ulaşmadığı için Tayvan'ın antik tarihini keşfetmek kolay değildir. Genellikle Tayvan tarihi kitaplarında 17. yüzyıl öncesi ada tarihi çok kısa bir şekilde anlatılır. Her ne kadar tarih öncesi Tayvan hakkında bilgimiz kısıtlı olsa da adanın yerli halklarının her birine göre Tayvan'ın nasıl ortaya çıktığını açıklayan yaratılış mitleri mevcuttur. Bunlardan dördünden kısaca bahsedelim.

Tayvan'ın güneydoğusunda yer alan Orkide Adası'nda (蘭嶼) yaşayan Tao halkının yaratılış miti şudur: Güneyden bir tanrı geldi ve önce büyük bir ada, sonra da küçük bir ada yarattı. İşini bitirdikten sonra güneye geri döndü. Başlangıçta gökyüzü karaya çok yakındı, ancak bir dev ikisinin arasına girerek onları ayırdı. Daha sonra birçok balık sürüsü okyanustan atladı, bazıları gökyüzünde sıkıştı ve Samanyolu Galaksisi'ni oluşturdu. Büyük bir selden sonra tanrı torunlarından birini bir kayaya, diğerini de bir bambu bitkisine yerleştirdi ve onları büyük adaya doğru fırlattı. Kaya adanın ortasına düştüğünde çatladı ve bir insana doğum yaptı. Bu arada bambu bitkisi rüzgarlar tarafından kıyıya doğru savruldu, burada çatladı ve bir insan doğurdu. Bunun gerçekleştiği büyük ada Pongso

no Tao, yani “İnsan Varlıkları Adası'dır” (bugün “Orkide Adası” olarak bilinir).⁵

Pinuyumayan halkının yaratılış miti şu şekildedir: Büyük bir sel güneşi, ayı ve eski insanların yaşadığı yerleri yıkadıktan sonra, tahta bir havanın içinde hayatta kalmayı başaran beş kardeş karanlıkta yüzüyordu. Kardeşler aralarındaki erkeklerden birini göğe kaldırdılar ve o güneş oldu. Aynı şekilde, kız kardeşlerden biri ay oldu, diğer üçü ise güneşin rehberliğinde bir adaya gelene kadar yüzdüler ve burada bir sonraki nesli doğurdular. Ara ara felaketlerle bölünen bir altın çağ döneminden sonra, önde gelen ailenin bir kızı ve ablası birbirlerinden ayrılmaya karar verdiler. Kız kardeşin torunları sonunda atalarının ilk karaya çıktığı yere yakın bir yere geri döndüler ve Kasavakan Topluluğunu kurdular; kardeşin torunları komşu Katratipulr'da ikamet ettiler.⁶

Amey pangçah halkının yaratılış miti şu şekildedir: Başlangıçta, Tanrılar Çağı sırasında her şey karanlığa gömülmüştü. Üçüncü nesil tanrılarda, bir çocuk babasına gökyüzü, annesine gölge ve ruh, ağabeyine ay ve ablasına güneş olmasını emretti. Gökyüzü, ay ve güneş yükseğe tırmanmak istemediği için, çocuk gökyüzünü daha da yükseğe itmek için dağları ve kuşları yarattı. Sonra güneş ve ayın döngülerini yönetti ve dünyadaki tüm canlıları yarattı. Daha sonra, büyük bir sel dünyadaki her şeyi yok etti ve kalan tanrılar batıda görülen ışıltılı sabah yıldızına ve doğuda görülen akşam yıldızına dönüştü. Sadece iki kişi, bir erkek ve bir kız kardeş, tahta bir havanın içinde kalarak büyük selden sağ kurtulmayı başardı ve böylece “İnsan Çağı” başladı.⁷

⁵ National Museum of Prehistory, *世界開始的地方 Where the Worlds Begin*, Taydong, Tayvan.

⁶ a.g.e.

⁷ a.g.e.

Kulcalcau Payvan halkının yaratılış miti şöyledir: Bir gün su çekmek için yola çıkan bir tanrıça, bir Deinagkistrodon yılanı yumurtası ve bir Sivri Pul Çukur Engereği yumurtası aldı. Onları eve getirdikten kısa bir süre sonra, ilk yumurta soyluların atasını doğururken, ikincisi sıradan insanların atasını doğurdu. Ancak ikisi evlenip çocuk sahibi olduğunda, çocukların sadece yarım burnu ve yarım ağzı olduğunu gördüler. Bu nedenle Payvan geleneği soylular ile sıradan insanlar arasında evliliği yasaklar.⁸ Bu son mit, dini hikayelerin nasıl çeşitli politik sistemleri meşrulaştırmak için kullanılabileceğine güzel bir örnektir.

⁸ a.g.e.

